

K-M
/
O-B-A-F-G
| \ R-N
S

RONALD
DUNCAN
1964

ÇEVİREN
AYBERK ERKAY

Oyuncu gerekmemektedir.

Sahne, oyunun başından sonuna kadar boş kalacaktır; tek istisna, yaratacağı çarpıcı gölgelerden faydalanılabilecek olan kürsüdür.

Oyun başlamak üzereyken, hem sahneye, hem de salona, mutlak karanlık hâkim olmalıdır (ışıklı giriş-çıkış tabelaları kapatılmalı ve salona hiçbir ışık süzmesinin girmemesi için gereken bütün önlemler baştan alınmalıdır.)

Mutlak Karanlık esnasında Mutlak Sessizlik sağlanmalı ve izleyicilerin tahammül sınırlarının sonuna kadar korunmalıdır.

İzleyiciler bu durumdan rahatsız olup, kıpırdanmaya başladıkları an, bir metronom sesi duyulur (pianississimo'dan forte'ye). Metronom sesini duyan izleyici, yeniden sessizleşir.

Metronom sesi, izleyicilerin duyabilmek için kulaklarını zorlamalarını gerektirecek kadar alçalır.

Salona yeniden mutlak sessizlik ve karanlık hâkim olur.

1. HOPARLÖR

(kız sesi) Annecim, niye bu kadar karanlık?
(kadın sesi) Bilmem ki bi'tanem.

2. HOPARLÖR

Aydınlatacak bir şey yoksa
Işık olmaz.

(Uzun bir ara.)

1. HOPARLÖR

(kız sesi) Annecim, niye bu kadar sessiz?
(kadın sesi) Bilmem ki bi'tanem.

2. HOPARLÖR

Ses de olmaz
Duyacak kulak yoksa.

1. HOPARLÖR

Korkuyorum anne.

1. HOPARLÖR

Korkmalısın da bi'tanem.
Korkmaktan geçer var olmak
Simsıkı tutun, sarıl korkuna
sanki bisikletinin gidonunu tutuyormuşsun gibi.
Minnettar ol ona,
Işığın olmadığı yerde,
Sesin olmadığı yerde,
bir tek korkudur bizi biz yapan,
keza yalnızlıktan başka dost kalmadı mı geriye
yine yalnızlık olur şefkatle kucak açan.
Ama bir zamanlar – ah doğru ya, şöyle başlıyorduk...
Evvel zaman içinde, bundan milyonlarca keder önce,
daha kavuşmamışken korku çiğliğe

K-M
/
O-B-A-F-G
| \
S R-N

ve daha kavuşmamışken yalnızlık acıya,
daha ışık bulamamışken şeklini,
ve daha ses, duyulmamış, çıt çıkarmazken,
hiçbir şey yok, yalnız enerji varken,
ve enerji daha tökezleyip
maddeye yakalanmadan evvel,
bir an geldi çattı, karanlığın etekleri, amansız,
tırpan vurdu boşluğun çayırlarına;
ve beklemeye başladı korku hükmedeceği anı,
ve kıstı gözünü yalnızlık, bekler oldu avını.

(Metronom sesi; pianississimo'dan sessizliğe.)

Ve sonra, ve sonra, sonra, sonra, sonra

(Sahne ve salondaki bütün ışıklar birdenbire yanmaya başlar;
aynı anda, patlama sesleri işittir. Işıklar hemen kapatılır; yalnızca
tavana sabitlenmiş olan kırmızı spot yanmaktadır.)

3. HOPARLÖR

Güneş. Güneş.

Atomların çarpışmasıyla var oldu güneş, doğdu.

Bin bir yolu bulunur bunu açıklamanın gerekirse

ama nasıl açıklarsan açıkla, sözde kalır,

bir şeyi, bir başka şeye göre açıklamaktır anca

sözün elinden gelen-

Demek bu böyle, o halde şu da şöyle.

(Kırmızı, beyaz ve mavi renkteki ışıklar, birkaç saniyelik aralıklarla
yanıp sönerler. Patlama sesleri... ve sessizlik. Ardından, bir cam
bardağın kenarında gezdirilen parmağın çıkardığı ses.)

1. HOPARLÖR

Annecim, korkuyorum.

1. HOPARLÖR

Hişş yavrum,
Sen daha yoksun, korkamazsın;
korku daha bulmadı,
yalnızlık daha kemirmedi seni – hişş yavrum
korkamazsın.

3. HOPARLÖR

- (1. ses) Gökte bir mazgal, güneş,
yol alıyor hudutsuz bir okyanusta.
- (2. ses) Pusuya yatmış tek gözlü bir panter, sin-
miş ilerliyor
otların arasından, kana buluyor avını in-
cecik ufukta.
- (1. ses) Gece, güneşin ini, günse mavi cumbası
değil de nedir?
- (3. ses) Bir küre; özden olma, ama katı değil;
Gazdan Himalayaların infilakına şahit du-
man okyanusları semalarında;
Hiçbir şeyin şekle kavuşmadığı, madde-
nin, sıvının olmadığı yerde;
Hiçbir şeyin kaynamadığı bir alemde,
külsüz ateş
daha da ısınıyor ufaldıkça, sonsuz bir Hi-
roşim karanlığa boğuyor kör ayı.

(Bardakta gezinen parmak sesi.)

Bir sonsuzluk boyu kâinatın diplerinde,
Kendi eksilişinin yegane efendisi, atom
tozundan koca bir bulut
Döne döne çıktı unutuluştan dışarı
ve bu dipsiz manyetik medcezerin gücü
bir dudak söküp aldı güneşin bağirsakla-
rından;
dünya, katılaşılmaya başlamıştı kendi yö-
rüngesinde.

(Sahnedeki taşan lavları andıracak ışıklar, alevler.)

O-B-A-F-G
/ K-M
| R-N
S

2. HOPARLÖR

2,5 trilyon gözyaşı evvel, yine bir keder
vakti
Granit dağlar fıskırdı Dünya'nın karnın-
dan,

(Salonun dört tarafına yansıyan alevler.)

Erimiş demir deryaları vurdu sülfürden
kıyılara,
Külden ibaretti atmosfer,
Acı bir dumanla kaplanıp yitti ışık.

(Mutlak Karanlık.)

Gecenin kaskılarında dönüp durdu Dün-
ya:
Yaratılış ve kaos aynıydı aslında,
Düzen ve ölüm de farksızdı birbirinden.

(Patlama sesleri.)

1. HOPARLÖR

Annecim, korkuyorum
Gitmek istiyorum ben.

2. HOPARLÖR

Hişş yavrum,
Daha gelmedin ki gidesin.
Ama az kaldı, çok az kaldı –
Kim bilir ne kadar az.

(Metronomun ritmine uyum sağlayan gök gürültüsü sesleri.)

Ve sonra, ve sonra, sonra, sonra, sonra

3. HOPARLÖR

Soğumaya yeni başlamıştı ki o cılız yüze-
yi
kaburgası demirden, eti kayadan
Dünya'nın,

(Buhar sesleri ve sahnede aydınlanan bir mum ışığı.)

kibar parmaklarıyla araladı gaz perdesi-
ni, ilerledi ışık
ve ilk günün hemen peşinden geldi ikinci
gün
Işık denen berekete doğru döndü de
döndü Dünya

(Sahnede ışık fazlaşır.)

ve an geldi, geldi, geldi, geldi, geldi
gazların içindeki buhar yoğunlaştı

(Yağmur sesi.)

ilk sıcak yağmur damlası düştü sıcak ka-
yaların üstüne

(Salondaki halatların üzerinde ışık oyunları.)

ve buhar bir kez daha karanlığa boğdu
ışığı.

(Karanlık ve yağmur.)

On bin yıl boyunca yağdı yağmur
gece gündüz değil yalnız geceleri
yaramıyordu ki ışık o bulutu bir türlü,
ve yine o buluttu yağmuru yağdıran, bu-
harı çıkaran
ve karanlıkta bırakan dünyayı on binlerce
yıl,
on binlerce gözyaşı, on binlerce korku
boyunca.

O-B-A-F-G
/ K-M
| R-N
S

2. HOPARLÖR

Erimiş demirden medcezirlerin yuvası
Kaynar bir okyanus
sarıp sarmaladı çatlamış dünyayı.
Engin dalgalar yükseldi yıldızsız bir gö-
ğün altında
ama çarpacak bir kıyıları hiç olmadı.
Ne yaşam vardı denizlerde
ne de bir sır derinlerde;

(Rüzgar ve dalga sesleri.)

Devinim yoktu daha
ama rüzgar hiç yorulmadan okşarken
dalgaların yelelerini
o vahşi atlar dört nala kaçıştılar gecenin
çayırlarına
görünmez bir ayın kör medcezire can
verdiği yere
Gece, gece, gece, gece
arduvaz bir perde gibi uzandı yaşama
hasret dünyanın üstüne.

3. HOPARLÖR

Ve sonra, gecelerce kabus evvel, rüya-
lardan birinde,
Denizler soğudu, buhardan bulutlar da-
ğıldı.

(Güçlü spotlar.)

Güneş çıkardı hançerini, vurdu ufka
ve ışık, ışık, ışık
ona miras kalanın kapısını açıp girdi içeri,
nazik adımlarla
yürürken suların üzerinden, yaşam to-
humları serpti damla tarlalarına
dünyanın o koca karnı gebe kalıncaya
dek.

2. HOPARLÖR

Nasıl başladı hayat, nasıl, nasıl?
Mutlaka var bunun bir cevabı.

3. HOPARLÖR

(3. ses)

Organik ve inorganik maddeler arasındaki fark
seviye farkı değil, tür farkıdır diyor bir hurafe.
İşte bu hurafeyi reddetmek o cevaba uzanan yolun ilk adımı.
Hayatı bahşeden kimyasal prensiplerin cansız nesnelere ve bileşiklere hükmeden prensiplerden ve kuvvetlerden farkı yoktur.
Hayat ne yoktan var olmuştur bir anda, ne ilelebet var olacaktır;
Maddenin evriminde bir halden ibarettir hayat.

2. HOPARLÖR

St. John, havari olan değil,
Wilson Dağı Rasathanesi'nin Müdürü St. John,
Güneş tayfını incelerken, güneşin göze görünen yüzeyinin
600 mil aşağısında karbona rastladı.
Buradaki karbonu anlamak isteyen oradaki karbona bakmalı.
Bir mucize bu hiç şüphesiz ama çözülmeyen bir sır da değil.
"Gökten kül yağıyor.
Halim fena, ölüyorum..."
Tanrım, beyhude beklediğimiz o merhametini
Şimdi birbirimize göstermekten alıkoyma bizi.

O-B-A-F-G
/ K-M
| R-N
S

3. HOPARLÖR

Bizi Tanrı yaratmadı,
Biz O'nu yarattık.
Maddenin evriminde bir halden ibarettir
hayat.
Ölüm; aynı sürecin bir başka parçası.
Tin değildir ebedi olan,
Ebedi olan maddedir.

1. HOPARLÖR

Küfrediyor kutsala, kâfirin sözleri bunlar!
Yok mu şu döküntünün fişini çekecek
biri?
(Salonda kargaşa sesleri. "Bravo, yaşa!"
vs. Masalara vurarak yapılan protestolar.)

3. HOPARLÖR

Madde ne yaratılabilir, ne de yok edilebilir.
Korumum Yasası'na göre...

1. HOPARLÖR

Zırvalık, kâfir masalları!
İnsan, Tanrı'nın sureti olarak yaratıldı.

3. HOPARLÖR

Madde, enerjinin bir halidir,
Geçici bir durağanlıktır sadece, geçici.
Madde ne yaratılabilir, ne de yok edilebilir.
Yalnızca değişebilir. Başka bir madde olur.
Siz bile Beyefendi, siz bile değişebilirsiniz:

O eşek deriniz kırılğan kemiklerinizden
bir gün kayıp gider...

1. HOPARLÖR

Burada böylece durup
hakaret dinleyecek değilim bir mikrofon-
dan.
(Protesto sesleri artar.)

3. HOPARLÖR

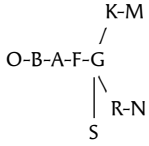
... ve o saf, yeknesak iskeletiniz çıkıverir
ortaya.
(Çarparak kapanan kapı sesi.)

1. HOPARLÖR

(Farklı bir ses)
Organikle inorganik maddeyi karıştırıyor-
sunuz.
Hayat dediğin cansız nesnelere farklı-
dır.
Madde kendi kendine büyüyecekmiş!
Yok artık!
Anlatın bakayım nasıl oluyormuş o.
(Onaylama belirtir sesler.)

3. HOPARLÖR

Traube isminde bir adam,
maddenin gelişebildiğini kanıtladı;
İnorganik bir kimyasalın çoğalabildiğini
gösterdi.
Potasyum ferrosiyamid solüsyonunun içi-
ne
Bir bakır sülfat kristali yerleştirdi.
Temasın gerçekleştiği yüzeyde
Bir bakır ferrosiyamid zarı şekillendi.
Bakır ferrosiyamid suda çözülmezdir.
Zarsa yarı geçirendi:

Su moleküllerinin geçmesine izin veriyor
diğer molekülleri dışında tutuyordu.
Bakır sülfat kristalinin çözülmesiyle
zarın içindeki ozmotik basınç yükseldi,
ve basınca dayanamayıp çatladı bu zar,
bakır sülfat yeniden potasyum ferrosiyani-
d solüsyonuyla
temasa geçmek zorunda kaldı,
ve biraz daha büyük bir bakır ferrosiyani-
d zarı
şekilleniverdi ve zamanı gelince
ozmotik basınca dayanamayıp, o da çat-
ladı.
Yani olan şeydu, bileşik gelişmişti.
Traube canlı hücrelerin de aynı şekilde
gelişebildiğini anlamıştı.

(Başka bir ses.) Butschi'ye
bir zeytinyağı damlasını
potas solüsyonuyla karıştırınca,
damlacıkta yalancı ayaklar oluştu;
sonra damlacık kımıldandı ve
amibin algı mideye indirmesi gibi,
partikülleri yuttu.

(Başka bir ses.) Sonra 1906'da Rumbler
benzer bir modelle
hücrelerin hareketini,
beslenmesini,
bölünmesini kopyaladı.

(Başka bir ses.) Bu deneylerin ardından
protein hücresinin gelişimini anlamak
bir adım uzaktaydı yalnızca.
Gerçi enzimlerin adımlarıyla
trilyonlarca yılda anca atılırdı bu adım.
Hayat, çekirdekle sitoplazma arasındaki
simbiyoz doğasına tabi
daimi bir etkileşimin...

1. HOPARLÖR

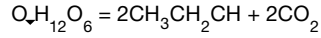
Anncim, kimya dersi gibi bu,
hiç şiire benzemiyor.

2. HOPARLÖR

Kimya, şiiirdir.

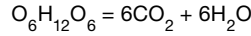
Ufak bir farkla;

kimya daha kesin dökülür yazıya.

Alkol fermantasyonu, 28 kalori açığa çıkarır;

Halbuki serbest oksijen dünya atmosferinde mevcut olduğunda

Solunumla oksitlenme:

674 kalori açığa çıkarır.

Başka bir deyişle, bambaşka bir alemde,
ilk ışık

Dünya'yı sarmış sıcak sudan kabuğa
düştüğü an

mor ötesi ışınlar H+, CH+ iyonlarını ayırttırdı,

yarı likit tutkalsı pelteler proteine

protein planktona dönüştü,

plankton balınayı besledi,

ve çetin denizin adı zulümle bir anılır oldu.

(Denizin derinliklerden gelen sesler.)

Ve sonra geri çekildi okyanus;

bataklık diplerinden filizlenen bitkiler

metan gazlarıyla çürüyüp,

soluksuz bıraktı su yüzüne çıkmaktan
aciz yaratıkları;

ama bazıları yüzgeçleriyle tırmandılar
cesetlerin üstüne basa basa

ve havadaki oksijenle tanıştılar ilk defa,
nefes aldılar,

O-B-A-F-G
/ K-M
| R-N
S

denizin zulmünden kurtulup
ormanın vahşetine atıldılar.

3. HOPARLÖR

Korku salan sipsivri dişli kaplanların,
kuş misali her tarafında tüy bitmiş yılan-
ların
ve pullarla kaplanmış kuşların diyarında;
tembel sürüngenlerin düşe kalka yol aldı-
ğı,
karıncanın anteninin aslanın beyinde
can bulduğu,
larvalarla kurtçukların kemiğe büründü-
ğü bu alemde;
aptal insan, bu gözünü kan bürümüş
dünyada büyür,
konuşmaktan aciz dili dişlerinin ardında,
açlığı kadar güçlü, susuzluğu kadar çe-
vik.
Korkudur onu anlatan, korkudur onu ta-
nımlayan:
işte insan, işte korkunun anatomisi.
(Anlamsız, anlaşılmasız insan sesleri, ses-
sizlerden yoksun sesli harfler.)
o, o, ii, ii, ii, o, e, ii
ii, ii, o, o, o, e, ii, o, u

2. HOPARLÖR

Baş..
Başla...
Başlangıç..
Başlangıçta söz yoktu.
Ve zaman da yoktu zamana bir isim bula-
cak kadar;
Bekledik: karanlıkta aydınlık;
Aydınlıkta karanlık doğsun diye bekle-
dik;

Acı bir an evvel geçsin de yine acıkalım
diye bekledik;
eller gibi açılıp da yere düştü yapraklar
ve
yapraklar gibi ayaklar altında kaldı eller.
Bu bekleyiş boyunca, izledik
bir nehrin sularında kaybolup gitti bir
dağ
ne bir taş kaldı geriye, ne bir kış zamanı.
Deniz açtı kör ağzını
Yuttu nehrin konuşmaktan aciz dilini,
orman, denizin dalgalarında boğuldu
ve yeniden yükseldi bir dağ denizin üs-
tünde.
Bu kadar uzun sürdü işte bekleyiş.
Sen acısını çekmedin bekleyişin;
Sözü bekleyişin acısı
başında bir aklın halesiyle,
konuşamayan, anlatamayan;
Ağzında dili, sanki sarhoş bir el gibi bo-
ğazına sarılmış:
(Sesli harf efektleri ve çığlıklar, pianissimo.)
Güçsüz, zavallı, boğuldu boğulacak bir
arzuyla;
Ne ihtiyacını haykırabilirdi, ne korkusunu;
Oysa ihtiyaçlarımız vardı bizim, korkuları-
mız vardı:
Dehşet buydu işte, ama daha bir adı bile
yoktu.
(Yangının başlangıcını andıran kırmızı bir
parıltı.)

3. HOPARLÖR

Acıyla dolu bin yıl,
Çocuğun feryadıydı, ihtiyarın iniltisiydi
avucumuzdaki yegane şiir.
İnatçı dudaklarımız sıkışmış aklımızın du-
varlarına;

O-B-A-F-G
/ K-M
| S
\\ R-N

Dilsiz bir ağızda kör bir dil,
Debelenen başsız bir solucan dişlerimiz
arasında.

(Sesli harf efektleri, p-forte.)

Acı merhametli, deniz kibardı;
Ama akıl acıyı kendi acizliğinin elinden
tattı;
Gözyaşı dökmeden keder, dudak öpme-
den aşk,
Dansa kalkmış tek bacaklı bir rakkas,
Kanatsız bir kuş, takılıp kalmış göklerde
gezindiği bir rüyaya;
Ağ örmekten aciz bir örümcek;
Rahme düşmüş sessizlikte, doğmuş,
ama var olmamış.
(Yangın efektleri giderek artar.)

2. HOPARLÖR

ee, ii, oo, a, aa, ya, yaa, yaa, YANGIN
YANGIN

(Yangın efektleri azalır. Işıkların arkasın-
da, Perseus'a benzer bir insan heykeli
belirir.)

3. HOPARLÖR

Korku ilk hissimiz, yangın ilk sözü-müz-
dür.
Sözdür şekil veren insan bilincine.
Şair, acı denen mermeri yontan keskidir.
İnsansa mecazıdır acının,
ve anlaşılmaz değildir artık.
(Heykel aydınlanır.)

2. HOPARLÖR

Ey dünya, aşığım sana:
Bir kadına tutulursun ya, öyle aşığım
sana.

Yaslıyorum yüzümü senin o uçurumlarına
ve okyanuslar,
Engin okyanuslar damlıyor gözlerimden
derim kuruyana kadar.
(Schubert'in Opus 103'ü duyulur.)
Benim bereketli kanımdır
Akışına yön veren nehirlerinin.
Benim kemiğimdir dağlarına can veren,
benim.
Senin sefan, benim çeşmemin neşesi.
Bitap kederimle dolsun
Şu vadilerin şu tepelerin
Ey dünya, aşığım sana:
Bir kadına tutulursun ya, öyle aşığım
sana.

1. HOPARLÖR

(erkek çocuk sesi)   Annecim, bitti
mi?

2. HOPARLÖR

Bu sana kalmış, yavrum.
(Müzik giderek alçalır ve son bulur.)

PERDE İNMEZ

